

27. travnja 2011.

Konferencija na visokoj razini i budućnosti Europskog suda za ljudska prava

organizirana u okviru turskog predsjedanja Odborom ministara Vijeća Europe

**IZMIR, Turska
26.-27. travnja 2011.**

www.coe.int/izmir

DEKLARACIJA

Konferencija na visokoj razini koja se 26. i 27. travnja 2011. sastala u Izmiru na inicijativu turskog predsjedništva u Odboru ministara Vijeća Europe ("Konferencija"),

1. podsjećajući na snažnu opredijeljenost država stranaka za provedbu Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Konvencija") i kontrolnih mehanizama uspostavljenim na temelju nje;
2. izražavajući odlučnost osigurati djelotvornost tog mehanizma u kratkoročnom, srednjoročnom i dugoročnom razdoblju;
3. iznova priznajući izniman doprinos što ga Europski sud za ljudska prava ("Sud") daje zaštiti ljudskih prava u Europi;
4. ponovno potvrđujući načela zacrtana u Deklaraciji i Planu djelovanja donesenima na Konferenciji na visokoj razini u Interlakenu dana 19. veljače 2010. godine, te izražavajući odlučnost održati zamah procesa iz Interlakena u dogovorenim rokovima;
5. podsjećajući na to da supsidijarni karakter mehanizma uspostavljenog na temelju Konvencije predstavlja temeljno i transverzalno načelo koje i Sud i države stranke moraju uzeti u obzir;
6. podsjećajući i na zajedničku odgovornost Suda i država stranaka u jamčenju održivosti mehanizma uspostavljenog na temelju Konvencije;
7. sa zabrinutošću primjećujući stalan rast broja zahtjeva koji se podnose Sudu;
8. smatrajući da odredbe Protokola br. 14., iako njihov potencijal još nije u cijelosti iskorišten i iako su dosad ostvareni rezultati ohrabrujući, neće osigurati trajno i sveobuhvatno rješenje problema s kojima se suočava sustav uspostavljen Konvencijom;
9. pozdravljajući pregovore koji se trenutačno vode o modalitetima pristupanja Europske unije Konvenciji;

10. pozdravljajući konkretan napredak ostvaren nakon Konferencije u Interlakenu;
11. smatrajući, međutim, da je za održavanje djelotvornosti mehanizma potrebno poduzeti dodatne mjere, između ostalog i u svjetlu preliminarnog doprinosa što ga je Predsjednik Suda dao Konferenciji, te mišljenja koje je Sud u plenarnom zasjedanju prihvatio za potrebe Konferencije;
12. izražavajući zabrinutost zbog toga što se nakon Konferencije u Interlakenu značajno povećao broj privremenih mjera zatraženih u skladu s pravilom 39. Poslovnika Suda, što je još više povećalo opterećenost Suda;
13. uzimajući u obzir to da su neke države članice izrazile zanimanje za postupak koji bi najvišim nacionalnim sudovima omogućio od Suda tražiti savjetodavna mišljenja o tumačenju i primjeni Konvencije;
14. smatrajući, u svjetlu navedenoga, da je došlo vrijeme za ocjenu dosad ostvarenoga napretka kako bi se razmotrili daljnji koraci u procesu ostvarivanja ciljeva iz Interlakena, te kako bi se odgovorilo na nove probleme i očekivanja koji su se očitovali nakon Konferencije u Interlakenu;
15. podsjećajući na potrebu upuštanja u dugoročna strateška razmatranja buduće uloge Suda kako bi se osiguralo održivo funkcioniranje mehanizma uspostavljenog na temelju Konvencije;

Konferencija:

1. predlaže da se, kao prvo, u skladu s Planom djelovanja iz Interlakena, ocijene prijedlozi koji ne zahtijevaju izmjene Konvencije, te da se potom, uzimajući u obzir i najnoviji razvoj događaja, poduzmu potrebne mjere;
2. pozdravlja mjere što ih je Sud dosad već poduzeo u cilju provedbe Protokola br. 14 i praćenja aktivnosti poduzetih na temelju Deklaracije iz Interlakena, uključujući i donošenje prioritetne politike;
3. prima na znanje činjenicu da odredbe Protokola br. 14 same po sebi neće omogućiti uspostavu ravnoteže između novih i riješenih predmeta koja bi osigurala djelotvorno rješavanje stalno rastućeg broja zahtjeva, te zbog toga naglašava hitnost donošenja dodatnih mjera;
4. smatra da kriteriji za utvrđivanje dopuštenosti predstavljaju važno sredstvo u upravljanju neriješenim predmetima na Sudu i u primjeni načela supsidijarnosti u praksi; naglašava kako je važno da ih Sud u cijelosti primjenjuje te u tom pogledu primjećuje da će se novi kriterij za utvrđivanje dopuštenosti utvrđen Protokolom br. 14, koji još uvijek nije proizveo predviđeni učinak, oblikovati kroz buduću sudsku praksu i da će ga biti potrebno vrednovati u svrhu poboljšanja, te poziva Odbor ministara da započne rad na razmatranju mogućih načina da se kriteriji za utvrđivanje dopuštenosti učine djelotvornijima i uputnosti uvođenja novih kriterija, s ciljem povećanja djelotvornosti mehanizma uspostavljenog na temelju Konvencije;
5. ponovno potvrđuje važnost dosljedne primjene načela tumačenja;
6. pozdravlja nedavno osnivanje Savjetodavnog vijeća stručnjaka za kandidate za izbor sudaca Europskog suda za ljudska prava, nadležnog za razmatranje kandidatura što su ih predložile države članice prije njihovog upućivanja Parlamentarnoj skupštini Vijeća Europe;
7. poziva Odbor ministara da nastavi rad na razmatranju kriterija za obnašanje dužnosti suca Suda i postupaka odabira na nacionalnoj i međunarodnoj razini, kako bi se potaknulo prijavljivanje dobrih potencijalnih kandidata i osiguralo održivo zapošljavanje kompetentnih sudaca s odgovarajućim iskustvom i nepristranošću, te kvaliteta Suda;
8. za zanimanjem prima na znanje informaciju o prihvaćanju novog pristupa u vezi s nadzorom nad izvršenjem presuda Suda od strane Odbora ministara;
9. donosi Plan daljnjih aktivnosti, iznesen u nastavku, kao instrument koji se nadovezuje na Plan djelovanja iz Interlakena, istovremeno uzimajući u obzir najnoviji razvoj događaja u Vijeću Europe, na Sudu i u Odboru ministara, kao i probleme i očekivanja koji su izašli na vidjelo nakon Konferencije u Interlakenu.

Plan daljnjih aktivnosti

A. Pravo na pojedinačnu tužbu

Konferencija:

1. ponovno potvrđuje privrženost država stranaka pravu na pojedinačnu tužbu, kao temelju mehanizma uspostavljenog na temelju Konvencije, te u tom kontekstu smatra sa se brzo moraju donijeti odgovarajuće mjere kojima bi se destimuliralo podnošenje očito nedopuštenih zahtjeva a da se pritom ne spriječi ispitivanje osnovanih zahtjeva od strane Suda, te koje bi osigurale da se predmeti rješavaju u skladu s načelom supsidijarnosti;

2. ponavlja poziv na razmatranje dodatnih mjera glede pristupa Sudu iznesen u Deklaraciji iz Interlakena, te stoga poziva Odbor ministara da nastavi ispitivati pitanje zaračunavanja pristojbi podnositeljima zahtjeva i drugih mogućih postupovnih pravila ili prakse glede pristupa Sudu;

3. pozdravlajući poboljšanja u praksi provedbe privremenih mjera koje je Sud već uveo i podsjećajući na činjenicu da Sud nije imigracijski žalbeni sud niti sud četvrtoga stupnja, naglašava da se obrada zahtjeva za donošenje privremenih mjera mora odvijati u potpunom suglasju s načelom supsidijarnosti, te da takvi zahtjevi moraju biti utemeljeni na ocjeni činjenica i okolnosti u svakom pojedinom slučaju, nakon koje će uslijediti brzo ispitivanje osnovanosti predmeta ili vodećeg predmeta i donošenje odluke u njemu. U vezi s time, Konferencija:

- naglašava da je važno da države stranke osiguraju domaća pravna sredstva, kad je potrebno s učinkom odgode, koja funkcioniraju djelotvorno u okviru poštenog postupka te omogućuju pravilno i pravovremeno ispitivanje pitanja rizika u skladu s Konvencijom i u svjetlu sudske prakse Suda; te, primjećujući da iako države stranke mogu osporavati privremene mjere pred Sudom, ponavlja da su one obvezne postupiti po njima;

- ističe da podnositelji zahtjeva i njihovi zastupnici, da bi se njihovi predmeti razmatrali, trebaju u potpunosti postupiti u skladu s Praktičnom uputom o zahtjevima za privremene mjere, te poziva Sud da donese odgovarajuće zaključke ako se ne postupa u skladu s tom Uputom;

- poziva Sud da, prilikom ispitivanja predmeta koji se odnose na azil i imigraciju, ocijeni i u potpunosti uzme u obzir djelotvornost domaćih postupaka i, ako se smatra da se ti postupci provode pošteno uz poštovanje ljudskih prava, da se suzdrži od interveniranja, osim u posebnim izvanrednim okolnostima;

- uz to poziva Sud da zajedno s državama strankama razmotri na koji bi način bilo najbolje kombinirati praksu privremenih mjera s načelom supsidijarnosti, te da poduzme korake, koji između ostalog, ako je to prikladno, uključuju i razmatranje uspostave sustava koji bi omogućio ubrzano razmatranje osnovanosti predmeta ili vodećeg predmeta u kojemu su primijenjene privremene mjere, u točno utvrđenom i ograničenom vremenskom roku;

4. pozdravlja doprinos glavnoga tajnika koji sadrži preporuku da se potencijalnim podnositeljima zahtjeva i njihovih pravnim zastupnicima pruže objektivne i cjelovite informacije o Konvenciji i sudskoj praksi Suda, osobito o postupku podnošenja zahtjeva i kriterijima za utvrđivanje dopuštenosti, te da im se stavi na raspolaganje iscrpan priručnik o dopuštenosti i kontrolni popis koje je izradilo Tajništvo Suda, kako bi se u što je moguće većoj mjeri izbjeglo podnošenje očito nedopuštenih zahtjeva;

5. poziva glavnoga tajnika da brzo, ako je potrebno i u suradnji s Europskom unijom, provede prijedloge koji se odnose na pružanje informacija i izobrazbe, a sadržani su u izvješću koje je podnio Odboru ministara.

B. Provedba Konvencije na nacionalnoj razini

Konferencija:

1. ponovno upućuje pozive koji su u tom pogledu izneseni u Deklaraciji iz Interlakena, a posebno poziva države stranke da:

- a. se pobrinu da postoje djelotvorna domaća pravna sredstva, bilo da je riječ o pravnom sredstvu specifične naravi ili o općenitom domaćem pravnom sredstvu, koja omogućuju donošenje odluke o navodnoj povredi Konvencije i, ako je to potrebno, o zadovoljštini za tu povredu;

- b. potpuno surađuju s Odborom ministara u okviru novih metoda nadzora nad izvršenjem presuda Suda;
- c. se pobrinu da programi stručnog usavršavanja sudaca, državnih odvjetnika i ostalih službenika za prisilnu provedbu zakona, kao i pripadnika sigurnosnih snaga sadrže odgovarajuće informacije o dobro utvrđenoj sudskoj praksi Suda koja se odnosi na njihova odnosna područja;
- d. razmotre dati svoj doprinos prevođenju na svoj nacionalni jezik Praktičnog vodiča o kriterijima za utvrđivanje dopuštenosti koji je izradilo Tajništvo Suda;
- e. razmotre dati svoj doprinos Fondu za ljudska prava (*Human Rights Trust Fund*);

2. poziva države stranke da svu potrebnu pozornost posvete izradi nacionalnih izvješća koja moraju podnijeti do kraja 2011. godine, a u kojima moraju opisati mjere poduzete u svrhu provedbe odgovarajućih dijelova Deklaracije iz Interlakena i način na koji namjeravaju rješavati moguće nedostatke, kako bi ta izvješća pružila čvrstu osnovu za naknadna poboljšanja na nacionalnoj razini.

C. Filtriranje

Konferencija:

1. sa zadovoljstvom prima na znanje prve ohrabrujuće rezultate provedbe novog postava sudaca pojedinaca. Unatoč tome, smatra da je, uz već poduzete mjere i one koje se razmatraju, potrebno donijeti i nove odredbe glede filtriranja;
2. kad je riječ o kratkoročnim mjerama, poziva Sud da razmotri i ocijeni sustav filtriranja od strane sudaca iz postojećih sudskih vijeća koji određeno kraće vrijeme obavljaju poslove suca pojedinca za vrijeme svog radnog vremena, te da nastavi istraživati dodatne mogućnosti filtriranja za koje nije potrebno donijeti izmjene Konvencije;
3. kad je riječ o dugoročnim mjerama, poziva Odbor ministara da nastavi razmatrati mogućnosti uvođenja učinkovitijih sustava filtriranja koji bi, ako to bude potrebno, zahtijevali donošenje izmjena Konvencije. U vezi s time, podsjeća na to da se posebni prijedlozi za takav mehanizam filtriranja koji bi zahtijevao izmjene Konvencije trebaju izraditi do travnja 2012.

D. Savjetodavna mišljenja

Konferencija:

1. imajući na umu potrebu da se na nacionalnoj razini donesu odgovarajuće mjere kojima bi se aktivno pridonijelo smanjenju broja zahtjeva, poziva Odbor ministara da razmotri pitanje uputnosti uvođenja postupka koji bi najvišim nacionalnim sudovima omogućio od Suda tražiti savjetodavna mišljenja glede tumačenja i primjene Konvencije što bi pridonijelo razjašnjenju odredaba Konvencije i sudske prakse Suda te time pružilo dodatne smjernice koje bi državama strankama pomogle izbjegavati počinjenje povreda u budućnosti;
2. poziva Sud da Odboru ministara pomogne u razmatranju pitanja savjetodavnih mišljenja.

E. Zahtjevi koji se ponavljaju

Ponavljajući pozive iz Plana djelovanja iz Interlakena u vezi sa zahtjevima koji se ponavljaju i sa zadovoljstvom primjećujući prve ohrabrujuće rezultate novih nadležnosti odbora koji se sastoje od triju sudaca, Konferencija:

1. poziva države stranke da u rješavanju predmeta koji se ponavljaju dadu prednost postizanju prijateljskih rješenja ili donošenju jednostranih izjava kad je to primjereno;
2. naglašava važnost aktivne pomoći Suda državama strankama u njihovim nastojanjima usmjerenim postizanju prijateljskih rješenja i donošenju jednostranih izjava kad je to primjereno, te podupire ulogu Suda

u tom pogledu, kao i potrebu stvaranja svijesti o tome da su prijateljska rješenja sastavni dio Konvencije predviđen za rješavanje sporova između stranaka u postupku pred Sudom;

3. smatra da, kad se poziva na svoju "dobro utvrđenu sudsku praksu", Sud mora uzeti u obzir zakonodavne i činjenične okolnosti i razvoj događaja u tuženoj državi;

4. pozdravlja kontinuirani rad Odbora ministara na izradi konkretnih prijedloga koji bi zahtijevali donošenja izmjena Konvencije, u cilju povećanja sposobnosti Suda u procesuiranju predmeta, te smatra da bi doneseni prijedlozi Sudu trebali omogućiti i da presuđuje u predmetima koji se ponavljaju u razumnome roku;

5. pozdravlja novo pravilo 61. Poslovnika Suda koje je Sud donio u vezi s postupkom donošenja pilot presuda.

F. Sud

Konferencija:

1. uvjerava Sud u svoju punu potporu ostvarenju ciljeva iz Interlakena;

2. ponavljajući pozive iz Plana djelovanja iz Interlakena i smatrajući da su ovlasti i vjerodostojnost Suda stalno u središtu pozornosti i zanimanja država stranaka, poziva Sud da:

a. potpuno, dosljedno i predvidivo primjenjuje sve kriterije za utvrđivanje dopuštenosti i pravila o domašaju svoje nadležnosti *ratione temporis*, *ratione loci*, *ratione personae* i *ratione materiae*;

b. s punim učinkom primjenjuje novi kriterij za utvrđivanje dopuštenosti u skladu s načelom prema kojemu se Sud ne bavi beznačajnim stvarima (*de minimis non curat praetor*);

c. u svojoj sudskoj praksi potvrdi da on nije sud četvrtoga stupnja i time izbjegne preispitivanje činjeničnih i pravnih pitanja o kojima su odlučili nacionalni sudovi;

d. utvrdi i objavi pravila predvidiva za sve stranke o primjeni članka 41. Konvencije, uključujući i o razini pravične naknade koja se može očekivati u različitim okolnostima;

e. vodi računa o tome da su odluke vijeća od pet sudaca o odbijanju zahtjeva za iznošenje predmeta pred Veliko vijeće jasno obrazložene, čime se izbjegavaju zahtjevi koji se ponavljaju i osigurava bolje razumijevanje presuda Vijeća;

f. redovito organizira sastanke sa zastupnicima vlada radi unaprjeđenja dobre suradnje;

g. podnese Odboru ministara prijedloge osnivanja jedinice za izobrazbu pravnika i ostalih stručnjaka, koji će neutralno djelovati na proračun;

3. sa zadovoljstvom primjećuje mjere poduzete unutar Tajništva Suda koje su omogućile bolje upravljanje proračunskim sredstvima i ljudskim potencijalima;

4. pozdravlja izradu niza tematskih informativnih listova od strane Tajništva Suda o raznim pitanjima vezanim uz sudsku praksu, te potiče Sud da takve aktivnosti nastavi i u vezi sa svojom sudskom praksom o drugim materijalnim i postupovnim odredbama na koje se podnositelji zahtjeva često pozivaju;

5. uz to potiče države stranke da Tajništvu Suda stave na raspolaganje domaće suce i, kad je primjereno, ostale neovisne pravnike na visokoj razini.

G. Pojednostavljeni postupak donošenja izmjena Konvencije

Uzimajući u obzir posao koji je nakon Konferencije u Interlakenu odrađen na različitim razinama, Konferencija poziva Odbor ministara da obavi pripreme aktivnosti u vezi s osmišljavanjem pojednostavljenog postupka donošenja izmjena odredaba koje se odnose na organizacijska pitanja, koje bi uključivale i razmatranje načina njegovoga uvođenja, t.j. kroz Statut Suda ili novu odredbu Konvencije.

H. Nadzor nad izvršenjem presuda

Konferencija:

1. očekuje da će novi standardni i poboljšani postupci nadzora nad izvršenjem presuda uroditi plodom, te pozdravlja odluku Odbora ministara da krajem 2011. godine ocijeni njihovu djelotvornost;
2. ponavlja pozive što ih je uputila Konferencija u Interlakenu u vezi s važnošću izvršenja presuda, te poziva Odbor ministara da u cijelosti primjenjuje načelo supsidijarnosti koje državama strankama posebno daje slobodu izbora glede sredstava koje mogu upotrijebiti kako bi ispunile svoje obveze na temelju Konvencije;
3. podsjeća na posebnu ulogu koja je Odboru ministara dodijeljena u vezi s izvršenjem njegove nadzorne zadaće na temelju Konvencije, te ističe njegovu obvezu da nadzor isključivo obavlja na temelju pravne analize presuda Suda.

I. Pristupanje Europske unije Konvenciji

Konferencija pozdravlja napredak ostvaren u okviru pregovora o pristupanju Europske unije Konvenciji, te potiče sve stranke da taj rad privedu kraju kako bi Odboru ministara mogle što je moguće prije dostaviti nacrt sporazuma o pristupanju i prijedloge glede potrebnih izmjena Konvencije.

Provedba

Konferencija:

1. poziva države stranke, Odbor ministara, Sud i glavnoga tajnika da osiguraju provedbu ovoga Plana daljnjih aktivnosti, koji se nadovezuje na Plan djelovanja iz Interlakena;
2. poziva Odbor ministara da:
 - a. nastaviti razmatrati pitanje naplaćivanja pristojbi podnositeljima zahtjeva, uključujući i ostala moguća nova postupovna pravila ili praksu u vezi s pristupom Sudu, te učinkovitijih sustava filtriranja koji bi, ako je potrebno, zahtijevali izmjene Konvencije;
 - b. razmotri uputnost uvođenja postupka koji bi najvišim nacionalnim sudovima omogućio od Suda tražiti savjetodavna mišljenja;
 - c. obavi pripreme aktivnosti u vezi s osmišljavanjem pojednostavljenog postupka donošenja izmjena odredaba koje se odnose na organizacijska pitanja, koje bi uključivale i razmatranje načina njegovoga uvođenja, t.j. kroz Statut Suda ili novu odredbu Konvencije.
3. poziva Sud da razmotri i ocijeni sustav filtriranja od strane sudaca iz postojećih sudskih vijeća koji određeno kraće vrijeme obavljaju poslove suca pojedinca za vrijeme svog radnog vremena, te da nastavi istraživati dodatne mogućnosti filtriranja za koje nije potrebno donijeti izmjene Konvencije;
4. kad je riječ o pravilu 39., izražava svoje očekivanje da će primjena pristupa utvrđenog u stavku A 3. dovesti do značajnog smanjenja broja privremenih mjera koje izriče Sud, te do brzog rješavanja onih zahtjeva u kojima su one iznimno primijenjene, u vezi s čime se napredak očekuje u roku od godine dana. Odbor ministara poziva se da se za godinu dana ponovno vrati na to pitanje;
5. poziva države stranke, Odbor ministara, Sud i glavnoga tajnika da se upuste u dugoročna strateška razmatranja buduće uloge Suda;
6. poziva Odbor ministara i države stranke da se tijekom provedbe ovoga Plana daljnjih aktivnosti, kad je to primjereno, savjetuju s civilnim društvom, tako što će ga uključiti u dugoročna strateška razmatranja buduće uloge Suda;
7. podsjeća države stranke na njihovu obvezu da do kraja 2011. godine podnesu izvješće o mjerama poduzetim u svrhu provedbe odgovarajućih dijelova Deklaracije iz Interlakena i ove Deklaracije;

8. poziva Odbor ministara da odgovarajućim odborima stručnjaka povjeri mandate koji će im biti potrebni kako bi mogli raditi na provedbi Plana djelovanja iz Interlakena prema u njemu utvrđenom kalendaru i u svjetlu ciljeva zacrtanih u ovoj Deklaraciji;
9. traži od turskog predsjedništva da ovu Deklaraciju i Zbornik radova s Konferencije iz Izmira dostavi Odboru ministara;
10. poziva buduća predsjedništva da prate provedbu ove Deklaracije zajedno s provedbom Deklaracije iz Interlakena.